

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi jutrnjega praznika izide prihodnji list v petek dné 8. maja 1891.

Kaj je storiti koroškim Slovencem, da si priboré dobro urejene ljudske ali národne šole?

(Izviran dopis s Koroške.)

Zdravnik, poklican k bolniku, trudi se najpoprej, da spozna uzroke bolezni; kadar je našel te, ni mu več težko najti zdravila ali lek, da ozdravi bolnika. Tudi jaz sem pretipaval v prvih dveh člankih bolno telo našega narodnega šolstva in skušal najti uzroke bolezni. Razvideli smo, da povzročujete bolezen pri naših šolah dve reči: 1. kriva uredba naših šol in 2. nezmožnost učiteljev, poučevati slovenske otroke.

Krivo so urejene naše šole, ker se v njih mučijo otroci že v prvih dveh letih, predno so se naučili materinega jezika, z učenjem tujega nemškega jezika in se od tretjega leta naprej morajo učiti vseh predmetov jedino le v nemškem jim nerazumljivem jeziku in na podlagi popolnoma nemških knjig. Odkar so spoznali imenitni in slavni pedagogi ali vzgojevalci mladine (Komenský in drugi), da je materin jezik jedina prava podlaga, na katerej se morejo otroci vspešno poučevati, zavzema materin jezik pri vseh narodih v ljudski šoli prvo in glavno mesto. Nemški otroci se učijo na podlagi nemškega jezika in nemških knjig, madjarski *) na podlagi madjarskega, italijanski na podlagi italijanskega itd.; tudi slovenski otroci na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem in celo na Koroškem v jedni šoli (t. j. jednorazrednica na Jezerci) uče se na podlagi slovenskega jezika in slovenskih učnih knjig. Torej to, kar so vsi drugi narodi spoznali za najboljšo in najkoristnejšo svojim otrokom, to bi moglo biti za naše otroke slabo in škodljivo? Nikakor ne; kar je nemškim in otrokom drugih narodov koristno, to bo tudi našim otrokom koristno. Zahtevati moramo torej, da se uredijo šole za naše slovenske otroke ravno tako, kakor so urejene šole za nemške otroke: slovenski jezik mora biti tudi v naših šolah podlaga vsemu pouku. Ali pa imamo tudi pravico zahtevati, da se naše šole tako pre-

*) Madjarom se je tudi hotel vsiliti nemški jezik, pa imenitni madjarski rodoljubi so to zabranili.

naredijo? Imamo jo. Po milosti našega presvetlega cesarja potrjene so bile že l. 1867, temeljne državne postavbe, katerih §. 19. pravi, da ima vsak narod, torej tudi narod slovenski pravico zahtevati, da se goji njegov jezik v šoli. Isti paragraf pravi tudi, da se k učenju drugega jezika nihče siliti ne more. Tudi nas koroških Slovencev ne more nihče siliti, da bi pošiljali otroke v nemški pouk. Ker pa vemo, da je dobro, ako človek več jezikov zna, hočemo se prostovoljno udati v tem, da želimo, da se na naših šolah uči tudi nemški jezik, toda še le od četrtega šolskega leta naprej in to v posebnih urah. Ni pa treba, da bi se te ure našim otrokom še povrh naložile. Ker je materinemu jeziku po 12 ur na teden odmerjenih, lahko se od četrtega leta naprej od teh 12 ur porabijo tri ali štiri ure na teden za nemški pouk. *) Kako pa bi se naj učil nemški jezik? Načrt nemškemu pouku naj bi bil nekako ta-le: V začetku četrtega šolskega leta naj bi se nekaj tednov učil nemški jezik po nazornem nauku, tako da bi si prisvojili otroci brez knjige, le s pomočjo učiteljevo najnavadnejše nemške izraze. Potem naj bi se začelo z branjem in pisanjem, a tako, da bi se rabile najprej latinske (slovenske) učence že znane črke in še le pozneje naj bi se učile tudi nemške črke. Kadar bi otroci že znali brati in bi tudi že razumeli to, kar berejo, naj bi se jim na podlagi nemških beril razložila vspešno s slovenskim poukom najvažnejša slovniška pravila. To si mislim namreč tako: Ko že otroci poznajo v slovenskem jeziku razna besedna plemena, njih pregibanje (sklanjo in sprego) in njih rabo v stavku, naj bi se jim ista tudi za nemški jezik razložila, posebno pa bi se naj otrokom povedalo, v čem sta si nemški in slovenski jezik podobna, o čem različna. Otrokom bi se potem bilo treba učiti le različnostij, ki se nahajajo med slovenskim in nemškim jezikom. Tako bi si otroci na podlagi materinega jezika veliko lažje prisvojili najpotrebnejša slovniška pravila nemškega jezika, kakor sedaj, ko se ne naučijo ne nemškega ne slovenskega jezika. Nadalje bi se moralo pri razlaganju beril gledati ne le na to, da znajo otroci to, kar berejo nemškega, preložiti na slovensko, ampak otroci bi se morali vaditi tudi v govoru. Na vsa vprašanja,

*) Tudi jedina slovenska šola na Koroškem je tako urejena.

ki se morejo posneti iz dotičnega berila, naj bi se vadili odgovarjati in zopet sami vprašanja staviti. Tako bi se otroci v šoli naučili tudi nemški govoriti, česar se sedaj ne naučijo. Da bi se pa v nemškem jeziku še bolj izurili, naj bi se v zadnjem šolskem letu tudi ponavljali nekateri predmetje, katerih so se otroci že v slovenskem jeziku naučili, n. pr. računanje in zemljepisje. Berila za nemški pouk naj bi bila tako urejena, kakor so bila v svojem času Slomškova berila. Na jedni strani bi naj bile besede nemške, na drugi pa slovenske. Kajti od otrok ne moremo zahtevati, da bi si zapomnili vse nemške besede in izraze v šoli. Iz takih knjig se bodo otroci tudi doma in še potem, ko so izstopili iz šole s pridom učili nemškega jezika in bodo imeli od take knjige več koristi, kakor zdaj, ko se jim dadó v roke samo nemška berila, katerih ne razumejo. Vem, da je gospodu ministru in njegovim svetovalcem dobro znano, kako se ima učiti nemški jezik v ljudskih šolah, da se ga bodo otroci kolikor toliko naučili; vendar se mi je zdelo potrebno na tem mestu natančneje govoriti o nemškem pouku. Mnogo je namreč koroških Slovencev, ki so po krivih trditvah naših nasprotnikov zapeljani in mislijo, da so zavedni Slovenci in njih voditelji proti temu, da bi se učil nemški jezik na naših šolah. Te zapeljane in zaslepljene Slovence sem hotel s tem prepričati, da to ni res, ampak da se bodo na šolah, kakoršne zahtevamo mi, naši otroci mnogo več in veliko bolj naučili nemškega jezika, kakor v sedanjih.

Prvo zdravilo, da ozdravimo bolezen naših šol je torej, da zahtevamo: V naše šole naj se uvede slovenski učni jezik, da se bodo otroci učili na podlagi svojega materinega jezika in na podlagi slovenskih učnih knjig. Od četrtega šolskega leta pa se naj učijo v posebnih urah tudi nemškega jezika, a te ure naj se ne naložajo otrokom še povrh, ampak naj se odvzamejo onim 12 uram, ki so odmerjene pouku v materinem jeziku, tako da se bodo otroci od četrtega šolskega leta učili po 8 ur na teden slovenskega, po 4 ure pa nemškega jezika.

Kot drugi vzrok, da bolehaio naše šole, spoznali smo nezmožnost učiteljev, poučevati slovenske

LISTEK.

Tedenske drobtinice.

(Maj; nekdanj in zdaj na gimnaziji; odgoja naše mladine; konec koncertov; izletna doba; gorenjski železnici; „savski prod“ pred državnim kolodvorom; malo več svetlobe; Sokolov izlet v Zagorje; Celje rešeno; „Sokol“ v Prvačini.)

Ne z nežnimi spomladanskimi sapicami, kakor je to nekdanj bilo običajno, ko je za zimo prihajala spomlad in za spomladjo še le poletje, nego kar naravnost s pekočo vročino, upravo poletno soparico in z gromom in bliskom predstavil se nam je majnik ali veliki traven, posebno v Nemcih toliko opevani „Wonnemonat“, v katerem drevesa „udarjajo vun“, kakor smo šegavo nekdanj prepevali v oni dobi, ko so nas na gimnaziji še pripravljali in dresirali za pristne Germane. Da nismo postali navzlic vsemu trudu sinovi velike matere Germanije, nego se raje oklenili mile Slovenije in z njo nič manj od Germanije mogočne majke Slave, to gotovo ni bila zasluga učiteljev naših, ki nas neso učili ali znali učiti ljubiti rodno majko svojo. Razvijali smo

se nekako sami ob sebi in reči moram, da večina baš iz one dobe razvila se je, hvala Bogu, prav pošteno.

Današnji mladini je to pač mnogo lažje, nego je to bilo nam, to pa v prvi vrsti že zaradi tega, ker ima toliko spodbude na vse strani, da je res težko, da bi zašla na napačno pota. Seveda se tudi dandanes ne odgaja v istem dubu, kateri bi pristoval mojim in mnogih drugih idealom o vzgoji slovenske mladine. Slovenci bili naj bi povsod, če mogoče, „amfibije“, dvoživna bitja, ne krop ne voda, ne tič ne miš. Vender rade volje priznam, da se je ipak mnogo zboljšalo, da smo vsaj nekoliko napredovali tudi v tem oziru.

Koncertov še ni bilo dosti v preteklem meseci, celo prva dva dni maja prinesla sta nam še dva za dodatek. O prvem omenjam naj le to, da menda samo zato, ker je bil na korist nemškemu „Schulvereinu“, se ni pela jedna na programu naznanjena arija iz francoske opere z italijanskim tekstom, nego se je zamenjala s pristno nemško Wagnerjevo skladbo. Tako je bil rešen „nemški Vaterland“ v Ljubljani, kateremu se itak zadnji čas

ne godi posebno dobro. Tako mi je pripovedoval nekdo, ki je bil navzoč „par ordre du mufti“.

Akadmija gimnazijalne mladézi bila bi me zadovoljila popolnoma, da ni bila preveč dolga in nekatere številke brez konca in kraja. Par nemških, ne baš mnogo vrednih programovih točk bi bil prav rad daroval in bila bi akademija s tem le pridobila. Saj ni baš potreba, da bi slovenska mladéž morala toliko prepevati in deklamovati v nemščini, principu ravnopravnosti ustrezno bi bilo istotako z manj točkami, a iste naj bi bile zares dobre in klasične. Ne samo meni, nego mnogim ugajala je najbolje slovenska deklamacija, ker je bila srečno izbrana in ne dolga in brez konca, kakor kaka „morska kača“ in pa zadnja točka, Försterjeva efektna kompozicija. Obžaloval sem samo, da je ta lep, veličasten zbor bil zadnji, ko smo bili že na pol skuhani in spečeni, kakor da bi kdo hotel konserve delati iz nas in torej užitek ni mogel biti več tako popoln. Z veseljem pa mi je konstatovati, da se je vse izvršilo prav hvalevredno in precizno, ter pokazalo, da je muzikalno naobraževanje naše mladine srednjih šol v „jako spretnih rokah.“

otroke. Nezmožni so naši učitelji poučevati slovenske otroke, ker ne znajo slovenskega jezika.

Kako pa se naj temu opomore?

Prvič je potrebno, da se namesti na učiteljski Celovškem tak učitelj slovenščine, ki se je temeljito učil in položil na vseučilišči, bodisi v Gradcu ali na Dunaji, državni izpit iz tega predmeta.*)

Drugič: Pouk v slovenskem jeziku naj se preustroji tako, da se bodo slovenski gojenci učili slovenščine s slovenskim učnim jezikom in na podlagi slovenskih učnih knjig. Razun navadnega slovenskega pouka, morajo imeti gojenci četrtega leta tudi vsak teden praktične vaje, kako jim je poučevati slovenske otroke v raznih predmetih. Pri zrelostnem izpitu ali maturi in pri izpitu učiteljske sposobnosti (Lehrbefähigungsprüfung) mora vsak slovenski gojenec dokazati, da je slovenskega jezika zmožen v govoru in pismu.

Tretjič: Učitelj, ki ni dokazal pri maturi in pri izpitu učiteljske zmožnosti, da je zmožen slovenskega jezika v govoru in pismu, ne more se namestiti na šoli, koje pohajajo slovenski otroci.

Četrti: Učitelji, ki delujejo zdaj na šolah v slovenskih krajih, ne da bi bili dokazali znanje slovenskega jezika pri maturi in pri izpitu učiteljske sposobnosti, morajo v teku dveh let položiti izpit iz slovenščine, ako hočejo še nadalje delovati na slovenskih šolah.

Peti: Ako bi se na Celovškem učiteljski ne oglasilo zadostno število učiteljskih pripravnikov, naj se razpišejo letne podpore tistim učiteljskim pripravnikom na učiteljskih v Celovci, v Kopru, v Ljubljani in v Mariboru, ki se zavežejo, da hočejo vsaj 6 let delovati na Koroškem.

Tako bomo dobili v teku nekaterih let zadostno število takih učiteljev, ki so zmožni slovenskega jezika v govoru in pismu.

S tem pa bode odstranjen tudi drugi vzrok, zaradi katerega bolehajo sedanje šole.

Navedel sem zdravila ali leke, s katerimi se more ozdraviti huda bolezen naših šol. Travica je tudi že davno zrastla, iz katere se narejajo navedene zdravila. Ta travica je § 19. temeljnih državnih postav. Treba nam je torej le še iti v lekarnico ali apoteko in zahtevati, da se nam skuhajo omenjena zdravila za bolne naše šole. Kje pa je taka lekarnica? Najbližja in napriročnejša za nas koroške Slovence bila bi pač pri deželnem šolskem svetu v Celovci; žalibog, da nam v Celovci nočejo prirediti potrebnih zdravil. Naše recepte, oziroma prošnje za slovenske šole polagajo na stran ter je puste mesece in leta ležati v prahu. Ako se jih usmilijo po dolgem, dolgem času, skuhajo nam taka zdravila, da nič ne pomagajo; kajti v zdravilih, ki se nam kuhajo pri deželnem šolskem svetu v Celovci,

*) Baš sedaj razpisuje c. kr. deželni šolski svet koroški na učiteljski Celovškem mesto glavnega učitelja za zgodovino in zemljepis ali za nemščino ter dostavlja, da more to mesto dobiti le tak prosilec, ki dokaže, da si je pridobil zmožnost poučevati tudi v slovenskem jeziku na srednjih šolah. (Befähigung zum Unterrichte in der slovenischen Sprache für Mittelschulen). Tega učitelja mislijo potem porabiti tudi v to, da bo učil slovenščino, da si nima državnega izpita iz tega predmeta, ampak si je le pridobil sposobnost učiti tudi v slovenskem jeziku na srednjih šolah. To je premalo, učitelj slovenščine na srednji šoli naj ima tudi državni izpit iz slovenščine.

Z majem prišla je doba izletov, in za take je okolica Ljubljanska kakor ustvarjena. Gorenjski železnici vsako nedeljo prepeljeta lepo število Ljubljancev, da se navžijejo svežega, dobrega zraka. Le škoda, da odhod vlakov na gorenjo stran ni tako prikladen, kakor oni za Kamnik, ker baš popoludne kmalu ni nobenega odboda na Gorenjsko proti Loki in Kranji, opoludanski vlak pa ni baš pripraven. Zdaj, ko gresta iz Rudolfovega kolodvora državne železnice dve progi in prihajata zvečer oba vlaka z Gorenjskega in iz Kamnika, ki pripeljeta na stotine mestnih izletnikov, bi opozoril na to, da bi se „savski prod“, ki se razprostira okoli državnega kolodvora, nekoliko izboljšal in skrbelo tudi za par svetilnic v dolgi temni ulici, ki vodi iz Celovške ceste do kolodvora. Nadejam se, da se bode skoraj ustreglo tej opravičeni želji. Zadnje nedeljo bil bi človek skoraj izgubil noge na omenjenem „savskemrodu“, v temi si pa lahko razbil glavo. To bi bil pač neprijeten konec veselega popoldanskega izleta! Ker se je pokazalo pri zadnjih volitvah, da Ljubljancev velika večina nismo prijatelji temote, prosimo malo več luči!

ni niti trohice one zdravilne travice, katero smo zgoraj imenovali § 19. tem. drž. postav. *)

Ker torej v lekarnici Celovške ne dobimo potrebnih zdravil za naše šole, poslati moramo recepte (oziroma prošnje) na Dunaj. Pri vis. c. kr. naučnem ministerstvu na Dunaji je velika lekarnica, v katerej se kuhajo in pripravljajo taka zdravila za vso veliko avstrijsko državo. Ker pa imajo tudi v tej lekarnici veliko dela, bati se je, da bi se naše prošnje tudi tukaj ne uslišale tako hitro. Zato se moramo še obrniti do takih mož, ki so blizu te lekarnice in bodo gospodu ministru razložili, kako huda in nevarna je bolezen naših šol in kako nujno potrebujemo mi koroški Slovenci navedenih zdravil za bolne naše šole. Kdo pa so ti možje, ki se bodo usmili ubogih koroških Slovencev in se pobriuli pri v. c. kr. ministerstvu, da usliši naše prošnje? Ti možje so čestiti gospodje slovenski državni poslanci; oni so že tolikokrat pokazali s svojim postopanjem v državnem zboru, da smo jim pri sreči tudi mi koroški Slovenci; prepričan sem, da nas bodo podpirali tudi pri teh prošnjah.

Kaj je torej storiti koroškim Slovencem, da si pribore dobro urejene ljudske šole? Odposlati morajo veliko prošenj (čim več jih bode, tem prej bodo uslišane) na visoko c. kr. ministerstvo, v katerih naj prosijo, da se preosnove ljudske šole po slovenskih krajih v zmislu § 19. tem. drž. postav tako, da bode v njih učni jezik slovenski, in da se bode od 4. šolskega leta naprej učil v posebnih urah tudi nemški jezik. Ob enem pa se naj preosnovi učiteljske Celovške tako, da se bodo na tem zavodu vzgojevali tudi učitelji, ki bodo zmožni poučevati slovenske otroke.

Nadalje morajo koroški Slovenci v posebnih prošnjah ali peticijah prositi slovenske državne poslance, da gospodu ministru razložijo žalostno stanje koroškega šolstva za Slovence in zahtevajo, da usliši gospod minister poslani mu prošnje. Ob enem pa naj razkrijejo tudi v državnem zboru krivice, ki se nam gode ter naj predložijo resolucijo, da se čim prej odstranijo te krivice.

Kdo pa naj odpošlje te prošnje?

1.) Kjer so občinski zastopi v slovenskih rokah, naj stori to občinski zastop, kateremu naj se pridruži krajni šolski svet.

2.) Kjer je krajni šolski svet v slovenskih rokah, občinski zastop pa ne, naj odpošlje te prošnji krajni šolski svet sam.

3.) Kjer pa Slovenci nimajo večine ne v občinskem zastopu in ne v krajnem šolskem svetu, naj podpišejo za vsako šolo posebej te prošnji vsi zavedni Slovenci, ki kot davkoplačevalci vzdržujejo šolo in oni, ki pošiljajo svoje otroke v dotično šolo.

Slovenci! Vem, da ljubite svoje otroke, vem, da skrbite, kako bi jim pridobili premoženje; vem, da se veselite, ako jim morete izročiti lepo posestvo ali naštet denarja, da sami skrbijo za svojo bodočnost; — ne odtegujte svojim otrokom onega bogastva, ki ga toča ne more pobiti, voda ne odnesti, ogenj ne pokončati, tat ne ukrasti, — to bogastvo je znanje, ki siga otrok more pridobiti v dobro urejeni šoli.

*) Dokaz temu je tudi najnovejši odlok c. kr. dež. šolskega sveta, s katerim se je uvedel slovenski pouk v naše šole.

O binokostih izletel bode „Sokol“ naš v prijazno Zagorje, kjer bode gotovo lepa zabava in narodna slavnost, ko se bode blagoslovila zastava vrlega „Sokola Zagorskega.“ Pozdravili bomo tam brate iz Celja in gotovo tudi s Hrvaške, ter si zopet podali krepke desnice.

Celje je še rešeno Germaniji! Tako se je veselo prepevalo v koru, ko so pri zadnjih občinskih volitvah zmagali zopet stari gospodarji. No, saj jim tudi nihče ni nasprotoval, zatorej so zmogli prav lahko in v miru. Rodoljubov slovenskih nalog pa je, z mirnim in vstrajnim vsestranskim delovanjem pripravljati teren bodočim zmagam. Saj so tudi naša kranjska mesta in trgi in Ljubljana bila nekdanj nemška — v smislu naših nasprotnikov — a danes so naša! In tako bode prej ali slej prišlo tudi drugod, treba le vstrajnosti!

Preteklo nedeljo bil je krst najmlajšega „Sokola“ v Prvačini na Goriškem. To je tretje „Sokolsko“ društvo na Goriškem, znamenje, da narodni duh veselo klije, zatorej mu kličem ob tej priliki: Vivat, florēat, crescat! Na zdar!

Ahaaver II.

Take šole nam jamči § 19. tem. drž. postav. Naši slovenski bratje po Štajerskem, Kranjskem in Primorskem že imajo take šole; skrbimo in delajmo na to, da jih dobimo tudi mi koroški Slovenci! Začetek je že narejen, kajti šola na Jezercu je slovenska. Da se nam vsem posreči, v kratkem dobiti slovenske šole, v to pomagaj Bog!

Boj proti slovenskim krajevnim imenom.

Nič bolj ne peče naših političnih nasprotnikov, kakor če se jim z zgodovinskimi pričami dokaže, da je bil naš živelj pred tisoč leti mnogo bolj razširjen po sedaj germanskih, romanskih in madjarskih zemljah ter da mnogo mesto, katero je sedaj „urdeutsch“, ali pa kjer sedaj ponosno udarjajo ob „cultura avita“, je bilo od Slovencev zasnovano in da so mu tudi Slovenci ime dali. Taka imena kazijo germanstvo ali romanstvo celih pokrajin in zato jih je treba izbrisati in iztrebiti ter nadomestiti z „blagodnečimi“ nemškimi ali italijanskimi poimenovanji.

Nedosežni v potujčevanju in zavijanju slovenskih krajevnih imen so bili v srednjem veku Nemci in njim se imamo zahvaliti na spakah Hundsdoerf, Gesindldorf, Schweinsbüchl, Schmarotzerwald (Smečje) itd. itd. Bolj strpljivi proti našim imenom so bili od začetka Italijani, ki so dolgo ohranili v svojih listinah naše Gorice, Ajdovščine, Postojine itd. Ko so se začeli Slovenci po l. 1848. bolje zavedati svoje narodnosti, planili so koj Tržaški Italijani na obrambo svoje lažnjive „culture avite“ in začeli trditi, da ne samo Trst, ampak sploh vsa imena tržaške okolice, Goriškega in Istre so romanskega izvira. Zloglasni dr. Kandler je javno pisal, „da se mu gnusijo vsa slovenska krajevna imena in da ne more razumeti, zakaj bi bili prvotni prebivalci na Primorskem svojim krajem rajše dajali imena v barbarski slovenščini, nego v sladki italijanščini.“ Zato pa je popačil Nabrežino v „Aurisina“, Opčine v „Opicina“, Povir v „Papariano“, Jelšane v „Elsacco“, Trnovo v „Tore nova“ itd. itd. In njegovi učenci so ga zvesto posnemali ter skovali za naš Triglav izraz „Tricorno“, za Nanos „Monte re“, (ker je baje kralj Alboin lovil na tej gori, predno je posedel Italijo), za Podgoro „Piedimonte“, za Rihenberg „Montecerchio“ itd.

Takemu počenjanju so se pridružili v najnovejšem času tudi nemški učenjaki, sicer resni možje, ki se radi bahajo s svojo „deutsche Gründlichkeit“, ki pa vselej velikanske neumnosti zapišejo, kaderkoli hočejo kaj o slovanskih stvarih povedati. Celo tem sicer resnim možem je politika zmešala glavo in slepa strast jih je tako daleč zapeljala, da udrihajo po vsem, kar bi znalo količkaj za slovensko preteklost govoriti. „Zu den bedauerlichsten Ausgeburten, welche die politischen Kämpfe in Oesterreich gezeitigt, gehört in nicht geringem Masse die Fructificierung der Wissenschaft zu Parteizwecken!“

Pred nekoliko leti začel je izdajati prof. dr. Kirchhoff „Forschungen zur deutschen Landes- und Volkskunde“ in koj sta se čutila dva Graška profesorja poklicana, udariti na velikonemški boben ter reklamovati zlasti slovenske dežele za veliko mater Germanijo. Prvi se je oglašil l. 1888. prof. dr. J. Bidermann s spisom: „Neuere slavische Siedlungen auf süddeutschem Boden“ (Forschungen II. Band, Heft 5) in hotel iz krajevnih imen dokazati, da je vse Kranjsko in večina Primorskega pravi pravcati „süddeutscher Boden“, na katerem so se še le pozneje Slovenci in v XVI. stoletju tudi Hrvatje naselili. (Primeri oceno tega spisa v „Slov. svetu“ l. 1889). Zaradi takih lažljivih trditev so se nekateri profesorji iz Dalmacije, ki so bili s pisateljem osebno znani, do njega obrnili in ga prav pošteno prašali, s čem da opravičuje on svoj izraz „süddeutscher Boden.“ Ali ni mar po tem principu vsa severna Nemčija, zlasti pa še vsa Prusija „nordslavischer, resp. polnischer Boden?“ — Na to odkrito prašanje je gosp. profesor odgovoril, da je moral svoj spis v takem zmislu sestaviti, drugače bi ga ne bil smel priobčiti v Kirchhoffovih Forschungen. Ali vidite sedaj kam pes taco moli in kako nizka služabnica je postala nemška temeljita učenost?

Naslednjega leta 1889. je poslal drugi prof. Graškega vseučilišča, dr. F. Krones, jednako tendencijsen spis med svet: „Die deutsche Besiedlung der östlichen Alpenländer.“ Ta pisatelj mora sicer

Dalje v prilogi.

priznati, da so Slovenci že pred Nemci po vzhodno alpskih zemljah bivali, ali dokazati hoče, da so Nemci že v IX. stoletju utemeljili premnogo svojih naselbin mej Slovenci, kar priča veliko število nemških krajevnih imen po Štajerskem, Koroškem in Kranjskem. Krones pa zmatra ne le vsako prestavljeno ime za pristno nemško, ampak tudi imena, katera so le deloma po nemškem prirojena in nemškemu jeziku prilagojena, kakor n. pr. Preiseck (Priseka, Prěseka), Buchheim (iz Podholm), Tratten (iz Trata), Assling (iz Jesenice), Radmannsdorf (iz Radovlja vas) itd. O Ljubljani trdi (str. 109), „dass es ihm beschieden war, der Hauptort des Deutschthums im Lande zu werden“, zraven pa sramotno zamolči, da se v najprvi listini, ki Ljubljano omenja (l. 1144 Schumi, Urkundenbuch I. 97), ime tega mesta ne glasi morda „Laybach“, ampak Lubigana. t. j. Lubijana. Najbolj pa pobijajo Kronesovo mnenje o starodavnosti Nemcev na Kranjskem krajevna imena v loški okolici, ker ko je cesar Oton II. l. 973 to okolico daroval frižinskim škofom, nahajala so se v njej samo slovenska krajevna imena, katera so v listini „ad perpetuam rei memoriam“ hvala Bogu tudi zabeležena, tako da jih ne more nihče utajiti. — Sicer je pa prof. Rutar Krones a že zavrnil, vsaj kolikor se Kranjskega tiče. (Glej ravnokar izšle „Mittheilungen“ muzejskega društva za Kranjsko.)

In sedaj se je pridružil še tretji „učenjak“ omenjenima dvema profesorjema ter z vso silo udriha po slovenskih krajevnih imenih na Koroškem. Arhivar zgodovinskega društva za Koroško, pl. A. Jaksch, izdal je namreč pred kratkim brošuro „Über Ortsnamen und Ortsnamenforschung mit besonderer Rücksicht auf Kärnten“, v kateri smeši slovenska krajevna imena na Koroškem in hoče dokazati, da Slovenci nimajo nikake pravice, imenovati sedaj nemške kraje po svojih domačih izrazih. Deželni odbor koroški vložil je bil že pred šestimi leti protest na c. kr. statistično osrednjo komisijo, da tiska v svojih „repertorijih“ pri čisto nemških krajih tudi slovenska imena in zahteval, naj se ta imena v bodočnosti opuste. Centralna komisija je na to odgovorila, da slovenska imena ne morejo nikogar žaliti, saj imajo Nemci svoje nemške izraze na prvem mestu.

Toda ta odgovor ne zadostuje „miroljubnemu“ deželnemu odboru koroškemu. Letos se je izvršila nova šteta in centralna komisija bode zopet izdala svoje repertorije. Bog ne daj, ko bi se v teh zopet nahajala tudi slovenska imena poleg nemških, ker prva bi glasno pričala, da so povsodi na Koroškem nekdanje Slovenci stanovali. Poklicali so torej celo zgodovino na pomoč, naj bi se za nje potegnili. Ali ta modrica dela jim ravno nasprotno uslugo. Pl. Jaksch se je v svoji brošuri popolnoma osmešil in ravno nasprotno od onega dokazal, kar je nameraval. Male Čape je prestavil v „Klein-Zapfen“, Podhom v „Buchalm“, Hriblje v „Krähwald“, Suho polje v „Seigbichl“, Olšnik v „Feschnig“ itd. Na mnogih krajih sklicuje se sicer na Miklosiča, ali dokazalo se mu je, da ga deloma napačno cituje, deloma pa noče razumeti. Jaksch se hujuje, zakaj imenujejo Slovenci „Hl. Gestade“ (ob osojanskem jezeru) Sveto mesto, a pri tem ne pomisli, da so Korošci sami v svojem dijalektu spakedrili ime tega kraja, naredivši iz Hl. Stadt (dijalektsko „g'statt“) „Heiligen Gestade“. Najbolj pa se je osmešil pl. Jaksch s svojo trditvijo, da Pörtl-schach pomenja toliko kot „v porekah“ — in unter den Bächen. Kedo je še kedaj slišal, da ljudje tudi pod potoki (mesto ob potokih, ob rekah) stanujejo? O deutsche Gründlichkeit!

„Katol. politično in poljedelsko društvo za koroške Slovence“ je koj spoznalo, kaj da nameravajo zopet Nemci in je krepko odbilo napad na našo narodnost z brošuro „Zur Ortsnamenforschung in Kärnten“. Iz nje izvemo, da je politično-organizacijska komisija za Koroško z dne 23. decembra 1849. zaukazala izdelati pregled politične razdelitve te kronovine, kateri je izšel v deželnem zakoniku od 16. marca 1850 v nemškem in slovenskem jeziku. Poleg nemških krajevnih imen obsega ta pregled tudi slovenska, kolikor jih je bilo takrat v rabi, druga pa so samo po slovenskem pravopisu transkribovana. Nekoliko teh slovenskih imen prinesel je tudi krajevni repertorij za Koroško leta 1883 in proti tem se sedaj repenčijo koroški Nemci, kakor bi bila gola izmišljilja nekaterih prenapetih glav, a ne preveljavne priče slovenske preteklosti na Koroškem in zato jih hočejo izbrisati iz krajevnih imen.

Slovenci pa po vsej pravici protestujejo proti temu nasilstvenemu postopanju in hočejo vsa zakonita sredstva porabiti, da ohranijo status quo a. 1850., t. j., da naj se tudi nemškim krajem prilagajajo slovenska imena, ako so med slovenskim ljudstvom zares v navadi; ali pa naj se pri popolnoma slovenskih krajih tudi izbrišejo nemška poznamovanja, ki se le pravopisno ločijo od slovenskih, da tako izginejo ortografična monstra kakor: Dragoschitschach (Dragoziče), Gorintschach (Gorinče) Motschula (Močula), ali pa še celo Tscheschtrawischa (Čeztraviša).

Ves ta boj proti slovenskim krajevnim imenom ima globokejši pomen, kakor se navadno misli, in bje se povsodi, morda izvzemši Kranjsko, z železno doslednostjo, ki je prirojena le nemškemu rodu. Zato naj bi naši državni poslanci ne prezirali tega boja, nego pravočasno na merodajnem mestu razkrili skrivne nakane naših sovražnikov, zlasti pa naj bi priskočili ubogim koroškim Slovencem v pomoč, da bi ne omagali pred mnogo močnejšim nasprotnikom.

M. L.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 6. maja.

Iz državnega zbora.

Kakor se poroča, bodo jugoslovanski poslanci in fevdalci zahtevali, da pride Šukljejev odstavek o ravnopravnosti v adreso. Klerikalci so baje slabe volje, da dostavek Dipauli-jev ni bil vsprejet. V nekaterih krogih se celo trdi, da nobena adresa ne bode dobila večine, in da bode poslaniška zbornica izrekla svojo udanost vladarju po posebni deputaciji. Bolj ko vse drugo, značijo take govorice, kako zmeden in nejasen je še vedno položaj.

Iz adresnega odseka.

Kakor se poroča, se mej posamičnimi frakcijami desnice vrše pogajanja, kako prenarediti dostavek Šukljejev in Dipauli-jev, da se moreta vsprejeti v adreso. Za Šukljejev dostavek o ravnopravnosti se nadeja poročevalec Bilinski najti tako obliko, da ga bodo vsprejeli tudi Poljaki. Proti Dipaulijevemu odstavku pa so baje tudi moravski Čelhi. Večina, katero si nadeja dobiti vlada za adreso, je jako dvomljiva in nikakor zanesljiva brez Mladočehov. Računi se na 174 glasov, kar bi, ker je 7 sedežev začasno praznih, bila večina jednega samega glasu!

O levčarski adresi

Izrazi se „Son- und Montagszeitung“, da je levica s šolskim uprašanjem nasprotno od tega sprožila, kar je želel prestolni govor. Istotako bi bile lahko druge stranke vrgle preporno jabolko državnega prava v posvetovanja adresnega odseka. A one neso tega storile, grof Hohenwart se niti v odsek ni dal voliti, da se je izognil kacemu konfliktu. Na drugi strani pa je Plener brez premisleka se potezal, da bi bil on poročevalec o adresi, istotako se je brez obotavljanja dal voliti predsednikom budgetnega odseka. Na jedni strani se torej kaže največja zdržljivost, na drugi neprikrita bojaželjnost. Za Plenerjev predlog niti nemški nacionalci ne bodo glasovali, ker mu ne marajo pripomoči do vlade. Ministerstvu Plenerjevemu delali bi nemški nacionalci najodločnejšo opozicijo.

Stoletnica poljske ustave

praznovala se je — kakor smo že na kratko poročali — najbolj impozantno v Levovu, Krakovu in na Poznańskem. Ta zadnji čin poljske republike je za vsacega Poljaka svetina. Dan 3. maja praznoval se je povsod kot velik naroden praznik. V Levovu in v Krakovu bile so v vseh krasno nakičenih cerkvah slovesne božje službe, pozneje sijajni slavnostni sprevodi po ulicah z godbo in zastavami. V mestni dvorani bila so razna predavanja, vsi časopisi izšli so v slavnostni obliki. Zvečer théâtre paré in sijajna razsvetljava mesta. Slavnosti udeležili so se vsi stanovni, na čelu delavska društva. Z dežele došlo je mnogo kmetov v praznični obleki. Meščanska straža in dijaki vzdržavali so red, ki je bil vzgleden. Ustanovljenih je bilo več društev in ustanov.

Vnanje države.

O posetu ruskega carja.

oziroma o tem, da bi nameraval ruski car to leto priti na nemški dvor, v merodajnih krogih v Berlinu ni ničesar znano. Vse vesti o pripravah, ki se delajo za tak poset, so popolnoma neosnovane.

Ruske železnice.

Južno-zapadne železnice ruske, katere so posebno velike važnosti ne samo v gospodarskem, nego tudi v strateškem oziru, se sistematičnoboljšujejo. Zdaj se obrača posebna pozornost na zgradbo drugega tira. Na progah Fastovo-Rovno in Birzula-Žmerinka je že gotov, zdaj se bode dodelal še na progah Kijev-Fastova, Žmerinka-Koziatyn in Rovno-Bialystok, in sicer tako, da bode vse delo do pri-

Burna seja v francoski zbornici.

Interpelacija posl. Dumay-a prouzročila je veliko razburjenost v zadnji seji francoske zbornice. Predmet so jej bili krvavi dogodki 1. maja v Fourmies-u, kjer je bilo ubitih 9 delavcev in 22 ranjenih. Interpelant je dolžil vlado, da je ona kriva izgrediv ter rekel, da sedanje delavsko gibanje je le predigra novega l. 1789, vlada je kriva vsega, kar se bode dogodilo. Boulangist Roche predložil je krvavo suknjo in govoril strastno, da so bili delavci umorjeni, francoske vojske se je rabilo za rablje in morilce. Minister Constans zagovarjal je vlado, Roche mu je zaklical: Morilec. Rabila se je vsa strogost proti njemu, ko je še jedenkrat zaklical: Branil sem umorjene proti morilec, in ti ste Vi (na večino kažoč). Mej neizmernim hrupom sklenilo se je, da se ga začasno izključi iz zbornice.

Vsled dogodkov v Rimu

se je bilo bati, da utegne morda nastati kaka ministerska kriza v Italiji, ker je skrajna levica dolžila vlado, da je policija zakrivila izgrede, ter se hoče odločno postaviti proti vladi. V prvi seji zbornica ni prišla do nikakega sklepa glede nekaterih o tej zadevi stavljenih uprašanj, ter se je stvar odložila do prihodnje seje, v kateri pa se je rešila ugodno. Predlagalo se je izreči občno odobravanje izbornemu postopanju vojaštva in organov, ki so imeli skrb za javni red. Razun 30 radikalcev in demokratov so vsi naudušeno glasovali za to. Istotako se je z 235 proti 113 glasom izreklo priznanje vladi za korake, ki jih je storila. S tem bila je ta zadeva rešena.

Poslanec Bismarck.

Bismarcka za zdaj ne bode še v nemško zbornico in bode vzel dopust, ker je njegova soproga v Friedrichsruhe bolelna. Bržkone prišel bode še le v jeseni, ko se bode obravnavalo o avstro-nemški trgovinski pogodbi.

Majovo praznovanje v Nemčiji

se je vršilo v nedeljo v vseh krajih mirno in dostojno in ni nikjer bilo kaceh znamenitih izgrediv. Delavci praznovali so povsod ta dan s shodi, govori, petjem, godbo in plesom.

Velikanski delavski shod,

ki se je v nedeljo vršil v Londonu v Hydeparku, minol je v najlepšem redu. Udeležilo se je nad 200.000 oseb, mej njimi člani kaceh 100 obrtnih združenj z godbami in zastavami. Demonstriralo se je za upeljavo osemurnega delavnega dne potom mejnarodnega postavodajalstva.

Amerika se hoče oborožiti.

Splošna oboroževalna groznica, pod katero ječi vsa Evropa, razteza se celo preko oceana. Dne 2. t. m. govoril je predsednik severoameriških zjedinenih držav Harrison v San Franciscu, ter podarjaje mirni značaj prebivalstva zjedinenih držav vender omenil, da je treba izdatnega števila vojnih ladij za vzdrževanje miru v zapadni polovici zemlje. Amerika se bode torej bržkone začela tudi oboroževati in tekrovati z evropskimi državami vsaj na morji.

Dopisi.

Iz Radeč na Dolenjskem 3. maja. [Iz-

viren dopis.] Redko kdaj dobite iz našega nemčurškega trga kak dopis, in kadar ga, gotovo ni vesel. Tudi ta je jednakega zapopadka, in ima namen, svetu pokazati, kaj vse premore nemčurška predrznost. Po svojem šestletnem službovanju odšel je ob novem letu 1891 bivši nadučitelj Ant. Požar, na svojo novo službo v St. Vid pri Vipavi. Moral je, ker je bil jeklenega narodnega prepričanja, od strani tukajšnjih nemčurjev mnogo hudega užiti, tožarili so ga, bodi si pravično ali nepravično, — šolski gosposki in moral je, da se je vednemu tožarenju umaknil, od tukaj proč, akoprem so ga celo nemčurji kot spretnega učitelja hvalili in mu izvrstna spričevala dajali. Po njegovem odhodu bil je voditeljem šole imenovan I. S., bivši začasni podučitelj nekje na Štajerskem. Ta mož s tukajšnjimi nemčurji nemškutari in ako treba, tudi znano nemko pesem prepeva, da se le prikupi. Tudi na Zidanmost hodi goslarit v restavracijo „ad maiorem Germaniae gloriam“, drugi dan ga pa glava boli ali pa celo zobje in še kaj drugega. In ta gospod predrznil se je prositi za tukajšnje nadučiteljsko mesto, in kakor se sliši je celo v tērni, akoprem je za to mesto prosilo menda 30 sposobnejših prosilcev. Nemčurška predrznost je zares velika! Se ve, da visoki deželni šolski svet ni tako lahkoveren, kakor on in bo gotovo spretnejše učitelje za to mesto imenoval ter nemčurjem ala Mahr et Scheyer e tutti quanti, štrečno zmešal. Ko je I. S. vodstvo šole prevzel, pokazal je takoj moč s tem, da je začel na šolskem vrtu jablane sekati, akoravno on niti jednega drevesca vsadil ni in so jablane prav izvrstna jabolka rodile. Ali je on to iz lastnega nagiba ukrenil, ali so mu gospodje nemčurji ukazali to storiti, to prepuščam drugim v razsodbo.

jedno češnje posekal, ker mu je senco delala pri vzgoji drevesic, kako so ga tožarili in komisije in konference imeli, da bi ga uničili; jablane pa, katere niso drevescem nič škodovala, je ta gospod dal posekati. Iz kacega uzroka, mi ni znano.

Domače stvari.

— (Podpornemu društvu za slovenske visokošolce so podarili): Gosp. doktor Anton Primožič, profesor v Iglavi 5 gld., g. Žiga Sežun, ministerjalni uradnik tudi 5 gld. — V imenu odbora izrekamo dariteljema najtoplejo zahvalo!

— (Dramatično društvo) imelo bode svoj letošnji občni zbor dne 23. t. m. v društvenih prostorih. Začetek ob 7. uri zvečer. Na dnevnem redu je: 1. nagovor predsednika, 2. poročilo tajnika o delovanju Dramatičnega društva, 3. poročilo blagajnika, 4. preuredba društvenih pravil, 5. volitev novega odbora, 6. nasveti in predlogi. Najvažnejša točka je preuredba pravil, kajti delovanje društva treba ustanoviti z ozirom na novo gledališče in z ozirom na večjo nalogo, ki je določena novemu slovenskemu gledališču.

— (Slovenski klub na Dunaji) ima svoj prihodnji večer v soboto, 9. t. m. ob osmih v hôtelu royal I. Singerstrasse 3 mezzanin. Bral bode g. dr. Karol Štrekelj o Miklošiči. Vabijo se vsi Dunajski Slovenci k polnoštevni udeležbi na tem večeru.

— (Deželna razstava v Pragi.) Rojakom, ki so namenjeni v Prago, a če neso preskrbljeni s stanovanjem, priporočamo, da se obrnejo na odbor, ki skrbi za stanovanja. Naslov mu je: „Ubytovací kancelář všeobecné zemské jubilejní výstavy v Praze. Starom. náměstí č. 33.“ Rečeni odbor preskrbel bode čedna in zdrava stanovanja, za katera se bode na dan (brez postrežbe in luči) plačalo 60 kr. do 2 gld. Kdor si torej želi zagotoviti stanovanje, piše naj omenjenemu odboru in naznani kakšno stanovanje da želi, kdaj dojde in koliko časa misli ostati. Vsacemu tacemu zglasilu treba pridejati 5 gld. za sobo kot kavcijo.

— (Cesar na Reki.) Dne 22. bodočega meseca došel bode cesar k pomorskim vajam v Reko. V mestu delajo se velike priprave za slovesen vsprejem. Dne 22. junija zvečer bode velika baklada, 23. théâtre paré. Dne 24. podal se bode cesar v Opatijo, potem pa v Dalmacijo.

— (Tivolski drevoredi), katere je lanski vihar tako močno poškodoval, so sedaj lepo popravljeni in na novo zasajeni. Glavni sprehod proti Tivolskemu gradu zasajen je s prav lepimi in že močnimi kostanji. Mestni magistrat je tudi skrbel, da so se starih dreves korenine na desni strani drevoreda pokrile z dobro zemljo. Skrb bodi vsega občinstva, posebno pa roditeljev in varuhov, da otroci ne bodo hodili zopet staro pot, po koreninah kostanjev, nego da hodijo po prostornem drevoredu. Občinstvo mora pokazati, da ve, kaj so javni nasadi in drevoredi. Zasajena drevesa prav lepo uspevajo in upati je, da bodo uspevala tudi ona proti Cekinevem gradu in proti Šiški. Tudi v Tivolskem gozdu zgodilo se je mnogo. Na tisoče raznih sadik je zasajenih, zagrajene so sicer le skromno, a vendar vidno. Tu imajo zopet roditelji in sploh občinstvo gledati in paziti na to, da se ti nasadi ne bodo poškodovali. Občinstvo je v tacih zadevah najboljši varuh. Ako se vse tako lepo ohrani, kakor se je nasadilo, potem bode Tivolski drevored in Tivolski gozd zopet postal to, kar je bil: najlepše šetalisce Ljubljansko.

— (Vreme) spreobrnilo se je jako hitro. Prejšnji teden smo še prezebali, v soboto in v nedeljo pa je bila že jaka toplota. V nedeljo zlasti bila je huda soparica, da je vse kar zevalo. Vслед intenzivne toplote oživila je vsa narava, kar čez noč, drevesa, prejšnji teden še gola, so sedaj že vsa lepo zelena in nekatera, kakor češnje, hruške, tudi že v najlepšem cvetju. Včeraj smo imeli dež, zjutraj okoli 5. ure pa je gromelo in bliskalo in jadenkrat celo tresčilo. Dež je jako koristil.

— (Muzejskega društva spisi, IV. letnik) izšli so ravnokar iz Kleinmayr-Bambergove tiskarne. Letos je muzejsko društvo prvič izdalo tudi slovenski snopič pod naslovom „Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, I. letnik. Ta snopič obsega na 86 straneh tri razprave deželnega arhivarja A. Koblarja in sicer: Drobčinice iz furlanskih arhivov, O človeški kugi na Kranjskem in Loško

gospodstvo frižinskih škofov. Zgodovinski oddelek nemških izvestij prinaša naslednje spise: Kunstgeschichtliches aus Unterkrain (K. Črnologar), Das Urbarium der Herrschaft Gottsche vom J. 1574 (P. Wolsegger) in „Kleinere Mittheilungen“, (Die Krainer vor Agram im J. 1529, Archivalisches aus Wippach. Die deutsche Besiedelung der östlichen Alpenländer, ter Berichtigungen und Nachträge) od prof. Rutarja. Drugi, prirodnoznanjski oddelek (v nemškem jeziku) obsega nadaljevanje in konec opisa kranjskih gliv „Mycologia Carniolica“ (prof. W. Voss), ter začetek razprave „Das Klima von Krain“ (prof. F. Seidl). Člani „muzejskega društva“, ki plačajo 3 gold. društvenine, dobe te spise zastonj.

— (Vabilo kletnemu občnemu zboru katoliško-političnega društva za Slovence na Koroškem.) ki se bode vršil dne 13. maja t. l. ob 3. uri popoldne v veliki dvorani hôtela pri „Sandwirthu“ v Celovci po sledečem vsprejemu: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo blagajnika o denarnem stanju. 3. Poročilo tajnika o delovanju društva. 4. Zapisovanje novih udov in plačevanje letnih doneskov. 5. Volitev novega odbora. 6. Govor o gospodarstvu. 7. Razgovor o šolstvu. 8. Razgovor o prihodnjih shodih. 9. Razgovor o dvojezičnih pečatih in napisih pri c. kr. uradih. 10. Razni nasveti. Vsi udje in taki, ki želijo društvu še pristopiti in so od udov pripeljani, so uljudno povabljeni, da se tega važnega zborovanja udeležijo v mnogobrojnem številu. Odbor.

— (Vabilo.) „Litijsko učiteljsko društvo“ ima dne 14. maja v Zatični ob deseti uri popoldne v ondotni šolski sobi navadno zborovanje z nastopnim vsprejemom: a) Društvene zadeve. b) Razgovor o udeležitvi letošnjega glavnega zborovanja „Zaveze učiteljskih društev“ v Trstu. c) Živahen in temeljit popis, kako skrbno naj se kmetijstvu koristne živali — sosebno ptice — varujejo. d) Na novo urejene učiteljske plače „litijskega šolskega okraja“. e) Pojedini nasveti. Radi priprave naj sleharni naznani pravočasno svoj prihod gosp. učitelju Fr. Kovaču v Zatičini. Pri tej priliki si tudi lahko ogledamo zgodovinski zanimljiva gradova Bogensperk (Valvazorjevo delalno sobo in knjižnico) in Zatiško graščino. Pri grdem vremenu preloži se zborovanje na četrtek po binkošti. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Napolj 5. maja. Cesaričinja vdova od-potovala preko Rima v Florenco.

Beligrad 5. maja. Izjavo metropolita Mihaela, da je kralja Milana ločitev veljavna, tolmačijo bogoslovci tako, da je to le začasna ločitev od mize in postelje. Da bi se Milan zopet oženil, tega bi cerkev ne mogla dopuščati.

Berolin 5. maja. „Wolfs Bureau“ javlja iz Carigrada: Spor zaradi ruskega parobroda „Kostroma“ poravnal.

Lüttich 5. maja. Pred zasebno hišo v najodličnejem kraju mesta bila dinamiška eksplozija. Vrata in vsa okna zdrobljena, sosedne hiše poškodovane.

Charleroi 5. maja. Položaj neizpremenjen, žandarmerija in vojaci neprestano stražijo. Po noči poskušalo se je razstreliti hišo delavca, ki se ne udeležuje strajka. Škoda majhna.

Lvov 6. maja. Nadvojvodinja Blanka povila princesinjo.

Peterburg 6. maja. Črnogorski knez vsprejel na sv. Jurija dan čestitke srbsko-črnogorske kolonije, vsprejel tudi srbskega ministra Vuica in srbskega poslanika Petro-njeviča.

Peterburg 6. maja. Od došlih srbskih častnikov ustopijo štirje v tukajšnjo vojno akademijo, ostali pa pojdejo v Moskvo, Odeso, Kijev in Harkov.

Razne vesti.

* (Svetovni poštni kongres) snide se 20. t. m. na Dunaji, in bode zboroval kacic 6 tednov. Županu Dunajskemu dovolil se je primeren kredit, da bode mogel dostojno sprejeti člane tega kongresa.

* (Pogorela tovarna.) Iz Prage se poroča, da je pogorela popolnoma tkalna tovarna J. Buschova v Kraljevem dvoru. Zavarovana je bila za 160.000 gold.

* (Povožen biciklist.) Predvčeranjem povozil je na Dunaji nek fujaker, ki je prav hitro vozil, biciklista Pavla L., ter ga vlekel z biciklom vred nekaj časa po cesti za seboj. Biciklist je k sreči le lahko poškodovan, bicikl pa, ki je vreden nad 100 gold., je popolnoma polomljen.

* (Zola na bojiščih francosko-nemških.) Kakor se poroča iz Berolina, potuje francoski romanopisec Zola z dovoljenjem vlade po Alzaciji in Loreni, da dela na bojiščih studije za svoj novi roman.

* (Pomanjkanje mrličev.) Budimpeštanske medicinske fakultete dekan javil je naučnemu ministerstvu, da je na kliniki toliko pomanjkanje mrličev, da ni mogoče obdrževati praktičnih vaj. Da bi slušatelji medicine ne odšli na druga vseučilišča, obrnil se je naučni minister do mestnega starašinstva Budimpeštanskega s prošnjo, da se bodo dajali kliniki iz mestnih bolnic oni mrlič, kateri se pokopujejo na mestne troške, kateri prošnji se je takoj ustreglo.

* (Panika v gledališču.) V Odéon gledališču v Parizu nastala je velika zmešnjava mej predstavo, ker je počila neka cev velicega lestenca. Le hladnokrvnosti nekaterih bolj pogumnih izmed gledalcev je zahvaliti, da ni nastala kaka večja nesreča in se je predstava po kratkem ponehljaju nadaljevala.

* (Nesreča vsled plina.) Nekega slaščičarja dva delavca in dve drugi osebi našli so te dni v Parizu v delalnici vsled izpuščenega plina v nesvesti. Samo dva sklicali so po dolgem prizadevanji zopet v življenje, ostalih treh pa neso mogli več rešiti.

* (Nezgoda.) V Troy-u v državi Alabama podrla se je mej poskušnjo za neko predstavo dilatantov streha gledališkega poslopja z groznim ropotom in pokopala dvajset otrok pod razvalinami. Dve deklici sta bili mrtvi, dve teško ranjeni ostalih 16 pa le lahko poškodovane.

* (Otrovan vodnjak.) V Stevens County-ju v Kansasu otroval je nek zločinec vodnjak s tem, da je natresel vanj arsenika. Tri rodbine, ki so pile vodo iz tega vodnjaka, so otrovane. Deset oseb je že umrlo, mnogo družin je v nevarnosti.

Anatherinova ustna voda in zobni prašek

ohrani usta, krepeča čeljustno meso ter odpravlja slabo sapo iz ust. Jedna steklenica ustne vode velja 40 kr.; jedna škatlja zobnega praška 20 kr.; 12 steklenic 4 gld.; 12 škatelj samo 2 gld. (81—57)

Lekarna Piccoli, „pri angelju“, v Ljubljani, Dunajska cesta. Naročila se izvršujejo z obratno pošto proti povzetju zneska.

„LJUBLJANSKI ZVON“

stoji
za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta
2 gld. 30 kr.; za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Tuji:

5. maja:

Pri **Maliči**: Bartusch z Dunaja. — Schwarz, Stauer, Bernardiner, Sotelšek, Feldmann z Dunaja. — Sterzinger iz Gorice. — Schuntar, Svoboda iz Idrije. — Globočnik z družino iz Kranja.

Pri **Slonu**: Baron Stierzer, Kunz, Ziwny, Burke, Rziwnatz s soprogo, Blau z Dunaja. — Meier iz Gradca. Petrozelli s soprogo iz Trsta. — Košar iz Dobrove. — Mali iz Zagorja. — Prelovec iz Idrije. — Božič iz Rudolfovega. — Deboenf iz Bocna. — Errath iz Mokronoga. — Friedmann iz Budimpešto.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
5. maja	7. zjutraj.	733.0 mm.	12.8°C	sl. vzh.	obl.	3-50 mm.
	2. popol.	732.3 mm.	23.2°C	sl. szh.	obl.	
	9. zvečer	733.7 mm.	16.8°C	brezv.	obl.	dežja.

Srednja temperatura 17.6°, za 5.7° nad normalom.

Dunajska borza

dné 5. maja t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	danas
Papirna renta	gld. 92.45	— gld. 92.40
Srebrna renta	92.40	— 92.35
Zlata renta	111.25	— 111.40
5% marona renta	102.25	— 102.20
Akcije narodne banke	996.—	— 998.—
Kreditne akcije	300.30	— 300.—
London	117.50	— 117.75
Srebro	—	—
Napol.	9.34	— 9.34 1/2
C. kr. cekini	5.53	— 5.52
Nemške marke	57.52 1/2	— 57.62
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	133 gld. — kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	182
Ogerska zlata renta 4%	105	105
Ogerska papirna renta 5%	101	101
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	120
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	116	116
Kreditne srečke	100 gld.	185
Rudolfove srečke	10	20
Akcije anglo-avstr. banke	120	160
Tramway-društ. velj.	170 gld.	227

Tri železna vrata

s kamenitimi stežaji (362-2)

oddajo se po nizki ceni pri

Feliks Urbanc-u, trgovcu „Pod Trančo“.

Vsprejem

notarskega kandidata

z vsaj dveletno legalno prakso. Ustop s 1. junijem. Plača po dogovoru.

Stanko Pirnat,
c. kr. notar v Zatišini.

(352-4)

V Brodu ob Kolpi
je na prodaj ali se dá v najem

v jedno nadstropje zidana

hiša

ležeca ob 4 glavnih cestah. Hiša ima v 1. nadstropju 5 sob in 1 kuhinjo, v pritličji pa prodajalnico, kjer je že 34 let trgovina z mešaním blagom, skladišče, 2 kleti, 1 kuhinja, hlev itd.

Več izvedeti je pri lastnici

Franciški Žagar

v Brodu ob Kolpi.

(282-1)

Trgovsk pomočnik

dober prodajalec, izurjen v trgovini mešanega blaga, zmožen slovenskega in nemškega jezika, želi svoje mesto takoj premeniti. — Ponudbe pod H. F. 200 vsprejema upravništvo tega lista. (363-3)

Krasen prostor za stavbo

kakeršne koli tovarne, ob veliki vodi Radvini, ki je trajno močna 35 do 40 konjskih sil, pol ure od koroške železnice postaje Št. Lorenc pri Mariboru, je na prodaj ali se dá v zakup. — Več pové županstvo v Kumenu, pošta Sv. Lorenc na kor. žel. (357-3)

URE za darila pri birmi

priporoča

v veliki izberi in po nizki ceni

FRIDERIK HOFFMANN

na Dunajski cesti št. 16.

(379-1)

Kdor želi kupiti solnčnike

res cenó, obrne naj se na tvrdko

(365-2)

J. S. BENEDIKT v Ljubljani.

Za pomladansko sezono

priporoča

Krasne vrhne suknje za gospode od 10 gld. do 30 gld.

" obleke	" " "	12	"	34	"
" vrhne suknje	" dečke	6	"	18	"
" obleke	" " "	4	"	18	"

iz dobrega, solidnega Graškega in Brnskega blaga v veliki izberi

(230-9)

M. NEUMANN

v Ljubljani, v Slonovih ulicah.

Največja razpošiljalnica blaga v Brnu Filip Ticho,

(99-13)

Zelny trh 21. BRNO Radnička ulice 17.

Ostanek

Razpošilja proti povzetju ali predplačilu:
Brnskega sukna, metrov 3-10, za celo moško obleko, dobre baže samo gld. 6.—.
Brnskega sukna, metrov 3-10, za celo moško obleko, boljše baže samo gld. 8.—.
Brnskega sukna, metrov 3-10, za celo moško obleko, najfinejša baže samo gld. 10-75.
Brnskega sukna, črne barve, metrov 3-10, zadostujoč za salonsko obleko, jako trajno samo gld. 9.—.
Metra 2, za ogrtač, v najfinejših barvah in blagih vrstah, samo gld. 6.—.
Grebenačo blago za pranje (da se sme prati, se jamči), v najnovejših narisih in barvah, metrov 6-40, za celo moško obleko samo gld. 3.—.
Ostanek platnenega blaga, sukančeve blago, ki se sme prati in v čudovitih vzorcih metrov 6-40, za celo moško obleko samo gld. 4.—.
Ogrinjalo iz sukanca, 9 četrtnik dolgo gld. 1-20; čista volna 10 četrtnik dolgo gld. 4.—; popolnoma črna s svetlimi resami (kašmírski robec za žalovanje) gld. 4-60.

Blago za ženske obleke	Francosko blago, (satini), ki se sme prati; za kar se jamči.	Platneno blago kos-30 Dunajskih vatlov.
v vseh načinih tkanja, izvršbah in barvah, najnovejše in najelegantnejše za pomladansko in poletno sezono 1891/92.	Za celo obleko, 10 metrov: v dobri baži . . . gld. 2-80 v fini baži . . . " 3-50 v najfinejši baži " 4-50 v atlasasti baži " 6—	Cena kosu: Rumburško stativo platno, 5 četrtnik široko gld. 6-50. Rumburški oksford, pristne barve, Ia gld. 6-50. Rumburški oksford, pristne barve IIa gld. 4-50. Šifon, dobre baže, à gld. 4-50, 5-50, 6-50 do gl. 9—. Domače platno, štiri četrtnike široko, gld. 4-50, 5 četrtnik gld. 5-50. Štefanijsko platno, pet četrtnik široko, popolno nadomestilo za platnene tkanine gld. 9—. Atlasasti gradl za posteljne prevlake Ia gld. 8-50, IIa gld. 5-50. Platnene rjuhe brez šivi, komad 2 m dolg gld. 1.10. Kaneas, Ia baže za posteljne prevlake gld. 6—.
Za celo obleko, dvojno široko, v dobri baži 10 m gld. 3-50 v boljši baži 10 m " 6— v finejši baži 10 m " 8— v najfinejši baži, čista volna 10 m " 9— v velefini baži, čista volna 10 m " 13— francosko blago.	Jutni zastori, turški vzorec kompletne dolgoti prve baže gld. 3-50 druge baže gld. 2-50.	Platnene rjuhe brez šivi, komad 2 m dolg gld. 1.10. Kaneas, Ia baže za posteljne prevlake gld. 6—.
Črni kašmir, saksonski izdelek, gladek, progast ali rožast: 1 obleka 10 m, gladek gld. 4-50. 1 obleka 10 m, progast gld. 5-50 do najfin. vrste.	Tuniški zastori, z zlatom pretkani, z velefinimi progami in čopi, kompletne dolgoti v vseh barvah gld. 4-50.	Ženske srajce iz šifona ali močnega platna, s čipkami, 6 komadov gld. 3-50. iz najboljših Rumburške tkanine s svičarsko vezzeno 6 komadov gld. 6—.
Angleški sefiri (platno), najfinejše in najpraktičnejše za domače in cestne obleke. Novo! 1 cela obleka v Ia. baži 10 m gld. 5-50. 1 cela obleka v IIa. baži 10 m gld. 4—.	Garnitura, 2 posteljni pregrinjali in prt iz jute. . . . gld. 3-50 iz ripsa . . . " 4-50	
	Manilske posobne preproge jako trajne, ostanek 10-11 m gld. 3-40.	

Ilustrovani modni katalogi zastonj in franko. — Uzorci pošljejo se na zahtevanje od vsega blaga zastonj in franko.

Radenska

kisla voda po natriju in litiju najbogatejša

in (270-10)

Radgonska

čista alkalična kiselica.

Glavna zaloga pri

J. LININGER-ji

v Ljubljani, Rimska cesta hiš. šte. 6.

Prodaja po prvotnih cenah.

Najnovejše!

Najnovejše!

Dežne plašče, žakete in mantelete

za dame in dekleta

ima veliko zalogo ter po nizki ceni

(229-9)

M. NEUMANN

v Ljubljani, v Slonovih ulicah.

Mestni trg 15

priporoča skrbno

Mestni trg 15

izdelane

solnčnike

dežnike

jednostavno in elegantno narejene, iz solidnega blaga v največji izberi in

po čudovito nizkih cenah.

Kostumski solnčniki, prevlake in poprave

se dobro in po ceni izvrše.

Naročila po pošti se hitro izvrše proti povzetju.

Prodajalcem na drobno so obširni ceniki na zahtevanje na razpolago. (226-7)

Častitim p. n. naročnicam naznanjam uljudno, da imam od sedaj naprej svoje stanovanje

na Turjaškem trgu h. št. 2,

II. nadstropje (na dvorišču).

Z odličnim spoštovanjem

Reza Hubmajer.

(378)

PRATER v MEDVODAH.

Čast mi je naznaniti p. n. občinstvu, da otvorim

vrh moje gostilne

„pri Tosniku“ v Medvodah

jutri, v četrtek, dne 7. maja t. l.

Ob nedeljah in praznikih so vselej koncerti.

Obilega poseta proseč, priporočam se

z odličnim spoštovanjem

Anton Gruber.

(380—1)

Na najnovejši in najboljši način

umetne

(33—32)

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije, — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živega

zobozdravnik A. Paichel,
poleg Hradskega (čevljarskega) mostu, I. nadstropje.

Posebni vlaki na Reko

oziroma

(334—3)

Trsat - Opatija (Abbazia)

odidejo dne 9. maja 1891

iz Maribora, Ljubljane, Trsta in Gorice, povodom velikanske tridnevne svečanosti 10., 11. in 12. maja 600-letnega ustanovitvenja svete hiše iz Nazareta na Trsat pri Reki.

Vožne cene iz vseh teh vmes ležečih postaj so jako znižane, ko prej še nikoli. Vlaki odhajajo n. pr. sledeče

Cena tja in nazaj za

z Maribora ob 7-40	dop.	II. razred gld.	10-95	III. razred gld.	7-25
„ Celja „ 9-48	„	„	8-45	„	5-60
„ Zid. Mosta 10-30	„	„	7-50	„	5-—
„ Ljubljane 12-05	pop.	„	5-25	„	3-50
„ Trsta „ 1-45	„	„	5-25	„	3-50
„ Gorice 9-22	„	„	5-80	„	3-85

V nedeljo, dne 10. maja dopoldne darovala se bude na Trsatu pontifikalna sv. maša v staroslovenskem jeziku, od Nj. zviš. mil. gospoda škofa Posiloviča iz Senja (Zeugg).

Povratna vožnja do 22. maja t. l. z dvakratnim izstopom dovoljena. — V nedeljo dne 10. maja zvečer pa peljejo še posebni vlaki nazaj. Za obiskovalce Trsta je cena iz Sentpetra na Trst in nazaj za II. razred gld. 2-80 in za III. razred gld. 1-75 tudi znižana: istotako iz Reke v Opatijo s posebnim parobrodom.

Podrobneje o tem se poizve pri odboru in mnogih župnijskih, poštinih in občinskih uradih, kjer se tudi vožni listki dobijo, katere si je prej ko prej preskrbeti. Na dan odhoda se vsprejem nikomur zagotoviti ne more.

Podpornike za razpečevanje vožnih listkov radovoljno vsprejme ter v mnogobrojno udeležbo uljudno vabi

Odbor za potovanje v Ljubljani, Marijin trg št. 1

(pri Jos. Pavlinu.)

Vožni listki, programi itd. so nadalje na razpolago v prodajalnicah: v Mariboru pri g. M. Berdnjaku, Dvorni trg št. 1; v Celji pri g. Drag. Hribarju, Grška cesta št. 1; v Trstu pri g. K. Pireliju, Via Arsenal št. 2; v Kranju pri g. M. Marenčiču; v Kamniku pri g. M. Podrekarju; v Škofljoki pri g. M. Juvanu; v Gorici pri g. G. Likar, Via Seminario; i. t. d.

Razumnim možem

v starosti od 25 do 40 let, neozanimen, zdravim in krepkim, ki so nemškega in tudi slovenskega jezika v besedi in pisavi popolnoma zmožni in morejo dokazati, da je bilo njihovo dosedanje življenje neomadeževano ter da je njihovo gnotno stanje urejeno, ponuja se z oddajo službe **potovalnega zastopnika**, kateri službi b. se morali zavsem posvetiti in s katero je združena stalna plača s stranskimi dohodki, prilika, ako se njih sposobnost dokaže, zagotoviti si sigurno in stalno bodočnost.

Za to službo se pa naj le take osebe potegujejo, katere vsem tem zahtevam ustrezajo in ki imajo veselje do potovalnega posla in so vajene, svoje dolžnosti z resnostjo, pridnostjo in žilavo vstrajnostjo izpolnjevati, pri čemer se pa tudi brezumnežno obnašanje zahteva.

Lastnoročno, nemško in slovensko pisane prošnje, katerim se morajo priložiti prepisi pričeval, pošljejo naj se pod „11.471“ v Gradec, poste restante. (151—10)

Naznanilo.

P. t. občinstvu naznanjam, da sem

otvoril

na Dunaji, I., Kohlmarkt št. 22

elektrotehničen zavod.

Vsprejemam vsa dela, spadajoča v to stroko, upeljavno električnega svetla, prenos električne sile in dr.

Cene računam najsolidnejše.

Vsa pojasnila dajem z največjo natančnostjo in hitrostjo.

J. ŠČUKA & Comp.

Tehniški izobraženi strokovnjaki iščejo se kot zastopniki za posamezne kronovine. (321—7)

Trgovsk pomočnik

izurjen v trgovini z mešanim blagom, z dobrimi spričevali, želi službo premeniti.

Kdo? pove upravništvo „Slovenskega Naroda“.

(351—3)

Kranjsko društvo za varstvo lova.

VABILO

na

kranjskega društva za varstvo lova
ustanovni občni zbor

kateri se bude vršil

dne 10. maja ob 8. uri zvečer

v salonu hotela „Pri Maliču“ („Stadt Wien“).

Dnevni red:

- 1.) Poročilo pripravljalnega komitēja.
- 2.) Volitev odbora.

Za pripravljalni komitėj:

V. Gallé.

Zglasila za pristop vsprejema do dne 10. maja t. l. gosp. V. Gallé, mogó se pa tudi javiti na večer pred zborovanjem. (360—2)

Otvorjenje vrta z vojaškim koncertom

jutri v četrtek dne 7. maja 1891

v gostilnici **AMERIKA** na Glincah.

— Začetek ob 4. uri popoldne. —

Ustopnina 15 kr.

Otroci so prosti.

Slavnemu p. n. občinstvu se priporoča k mnogobrojni udeležbi

z velespoštovanjem

Minka Jebačin.

Zahvaljuje se slavnemu občinstvu za mnogobrojni obisk v preteklem letu, priporočam se tudi za letošnje leto, ker se bodem potrudila z dobrimi jedili, dobro pijačo in s točno postrežbo velespoštovane p. n. goste po moči zadovoljevati.

Zraven lepo senčnatemu vrtu je drug vrt, v katerem je kegljišče, telovadno orodje, gugalnica i. t. d., da ga morem slavnim društvom za poletno zabavo prav dobro priporočati. (381)

L. Luser-jev obliž za turiste.

Gotovo in hitro upli-
vajoče sredstvo proti
kurjim ošesom,
šuljem na pod-
platih, petah in
drugim trdim
praskom
kože.

Dobiva se
v lekar-
nah.

Ta obliž dobiva se le v eni veliki po 60 Kr.
Zahtevaj izrecno Luser-jev obliž za turiste.

Veliko
priznanih
pisem je na
na ogled v
glavni razpošiljalnici:

L. Schwenk & Co.

Melding-Dunaj.

(471)

Pristen samo, če imata navod in obliž varstveno znamko in podpis, ki je tu zraven; torej naj se pazi in zavrne vse manj vredne ponaredbe.

Pristnega imajo v Ljubljani J. Svoboda, U. pl. Trnkoczy, G. Piccoli, L. Grebel; v Rudolfovom S. pl. Sladovič, F. Haika; v Kamniku J. Močnik; v Celovcu A. Egger, W. Thurmwald, J. Birnbacher; v Brezjah A. Aichinger; v Trgu (na Korškem) C. Menner; v Beljaku F. Scholz, Dr. E. Kumpf; v Gorici G. B. Pontoni; v Wolfbergu A. Huth; v Kranju K. Šavnik; v Radgoni C. E. Andrien; v Idriji Josip Wario; v Radovljici A. Roblek; v Celji J. Kupferschmid.

1891
PRAGA.

Občna DEŽELNA RAZSTAVA

v proslavo stoletnice prve obrtne razstave leta 1791 v Pragi

pod pokroviteljstvom

Njegovega ces. in kralj. Veličanstva presvetlega cesarja Franciška Josipa I.

od dne 15. maja do dne 15. oktobra 1891.

Veda, umetnost, obrt, zemljedeljstvo, slovesnosti, začasne razstave, svetec vodomet, shodi, loterija i. t. d. (252—7)